

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

IX

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

15-16 квітня 2021 року

Матеріали

вираженим комплексом неповноцінності та допомогти таким особам подолати деструктивний вплив комплексів.

Список використаних джерел:

1. Аристотель. Сочинения в 4-х т. — М.: Мысль, 1981.
2. Адлер А., Гальперин, П.Я., Ждан А.Н. Индивидуальная психология. История психологии. XX век, Академический Проект, Екатеринбург, Деловая книга, Москва, 2002. 832 с.
3. Адлер А., Понять природу человека. СПб.: Академический проект, 1997.
4. Эриксон Э.Г., Алексеева А. А. Детство и общество: пер. с англ., Мастерская психологии и психотерапии. СПб: Речь, 2000. 415 с.

Науковий керівник: Л. О. Колісник, кандидат психологічних наук, практичний психолог кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету

Юлія Бердник,

студентка Сумського державного університету

СПЕЦИФІКА ПРОЯВУ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ

Актуальність теми. На сьогодні основне завдання вищих навчальних закладів не тільки України, а й усього світу полягає не лише в забезпеченні студентів достатнім рівнем знань, але й у формуванні у них складових компонентів професійної компетентності, де виявляються особистісні якості людини. І хоча на сьогодні це завдання досить ефективно вирішується в певних установах, у процесі формування креативності студентів все ж є певні труднощі, до яких можна віднести недостатнє пояснення особливостей розвитку і виховання творчої особистості та недостатню вивченість формування творчих здібностей у майбутніх фахівців. Для успішного подолання труднощів, знаходження ефективних шляхів вирішення проблем, та взагалі для того, щоб бути успішною людиною в різних видах трудової діяльності представники студентської молоді повинні вміти активізувати свій потенціал та свою креативність.

Метою розвідки є дослідження специфіки прояву креативних здібностей у студентів.

Основні результати дослідження та висновки. Ми акцентуємо увагу на тому, що розвиток креативних здібностей пояснюється як мінімум з 2-ох кардинально різних точок зору. І перша з них – це генетична. Багато прикладів з історії вказують нам на те, що спадковість дійсно має ваговий вплив на формування творчих задатків. Але критики заперечують такий факт, адже вважають, що в першу чергу не об'єкт чинить вплив, а саме творче середовище, де забезпечуються усі умови формування творчості, а також експериментально досліджено, що вплив спадковості є мінімальним та не гарантує формування таких же здібностей, як і у старших представників сім'ї.

Тому оскільки спадковість є не визначальним критерієм для творчих досягнень, ми будемо наші теоретичні припущення навколо того факту, що досить важливу роль у формуванні креативних здібностей у студентів відіграють фактори зовнішнього середовища, які можуть мати як позитивний так і негативний вплив на розвиток творчості. Середи них ми можемо виділити такі, як сімейні відносини та навчальне середовище, які чинять основну дію на формування творчих якостей.

Провідну роль у формуванні креативного потенціалу студентів відіграє їхнє близьке оточення. Досліджуючи вплив родини на формування креативної особистості, науковцями було сформовано наступні критерії сімейного виховання:

- гармонійність – негармонійність відносин між батьками та дітьми;
- творча – нетворча особистість батьків як взірець для ідентифікації;
- спільність або відсутність захоплень в інтелектуальній сфері;
- очікування батьків по відношенню до дитини [4, с.101–105].

Суттєвий вплив на розвиток креативності індивіда чинить професійний та соціальний статус батьків, а також безпосередньо їхня позиція по відношенню до дітей. У сім'ях, де дотримуються позитивних вищеописаних критеріїв стимулюється інтелектуальна зацікавленість та діяльність дитини, надається свобода вибору інтересів і створюються відповідні умови для прояву

індивідуальних особливостей [2, с. 323]. Часто незвичні вчинки й ексцентрична поведінка дітей сприймається батьками негативно. Для заохочення творчості члени родини повинні сприймати такі прояви, як цікаві для них та не показувати свою роздратованість, незадоволеність. Креативна дитина потребує розуміння й підтримки дорослих (які є її взірцем) і тому в сім'ї повинна панувати атмосфера психологічного комфорту, захисту, аби зміцнити саморозуміння і самосприйняття.

Навчальне середовище має не менш вагомий вплив для студента на формування його креативних здібностей. Умови навчання мають відповідати визначенню креативного середовища, яке можна визначати як цілісну, організовану систему взаємовпливів і умов, яка розкриватиме та реалізовуватиме творчий потенціал студента, як основу його креативної компетентності. Дослідники даної тематики говорять відзначають той факт, що результативність формування креативної особистості майбутнього фахівця можлива за таких умов:

- навчальне середовище, де стосунки між викладачем і студентами будуються на взаємодії, співробітництві й співтворчості;
- інтелектуальна стійкість активності студентів;
- усвідомлення студентами навчального матеріалу, структурованого у вигляді проблемно-комунікативної ситуації;
- єдність думки та дій за допомогою використання інноваційних технологій;
- збереження креативного погляду у разі поєднання традиційних та інноваційних технологій у викладанні дисциплін;
- перехід від предметного навчання до особистісно-орієнтованої освіти майбутніх спеціалістів [1].

Безумовний вплив відведений відносинам «студент-викладач». На думку С. Смирнова для розвитку креативності в ході освітнього процесу викладачеві необхідно: не пригнічувати інтуїтивних здібностей студента, а навпаки

заохочувати спроби їх використання та направляти на подальший логічний аналіз висунутої ідеї; формувати в студентів упевненість у своїх силах; спиратися в процесі навчання не на негативні, а позитивні емоції, оскільки перші пригнічують прояв креативності; боротися з конформізмом у освітньому просторі; стимулювати самостійне відкриття нових знань [5, с. 132].

Стосовно формування креативного середовища в умовах освітнього простору існує кілька версій. Дослідник Г. Міхненко виділив такі елементи створення креативного освітнього простору:

1) соціальне, духовне і предметне збагачення спільної діяльності викладачів і студентів: проявляється у різноманітній спільній діяльності, яка буде утворювати певну систему освітнього простору, де студенти зможуть брати участь у спільних групових формах взаємодії, проектах, що мають соціальний сенс та актуалізуватимуть внутрішньоособистісні конфлікти;

2) формування позитивного соціально-психологічного клімату студентської групи, у якій кожен є частиною чогось єдиного, є причетним до людської культури, професійного товариства та до особливої студентської субкультури, які поєднують у собі різні прояви (романтику, високу соціальну активність, почуття належності до престижної професійної організації та інші);

3) розвиток розумових, емоційних і поведінкових компонентів спільної діяльності, які в своєму поєднанні будуть забезпечувати успішний професійний розвиток та навчання;

4) функціональне включення викладачів у спільну діяльність, коригування їх ставлення до студентів, зміну позиції з класичної, «зверхньої» позиції викладача до позиції рівноправного партнера, яка діє відповідно до організованого порядку, ритуалів, прийнятих у освітньому середовищі [3, с. 480].

Процес прояву креативності може зазнати певних складнощів, адже, по-перше, не в усіх сім'ях забезпечуються відповідні умови для забезпечення необхідної підтримки дитини з боку батьків, а, по-друге, представники студентства під час навчання часто проживають не вдома, а за його межами, тому такі обставини також часто мають негативний вплив. Проблематика

формування креативності в умовах освітнього середовища полягає у першу чергу у внутрішньогрупових відносинах між її членами та взаємовідносинами «студент–викладач». Задля запобігання негативних аспектів у формуванні креативності студента все ж таки основна роль відводиться на близьких членів родини, адже їхня основна мета у таких випадках – підтримка, забезпечення захисту, емоційної стабільності та інших показників, які були описані вище.

Список використаних джерел:

1. Брежнева-Єрмоленко О. Лола І. Креативне середовище ВНЗ – основа інноваційної активності фахівців. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32241/1/356-625-626.pdf> (дата звернення 12.03.2021).

2. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. Санкт-Петербург: Питер, 2010. 704 с.

3. Міхненко Г. Критерії та показники сформованості інтелектуальної мобільності майбутніх інженерів в умовах освітнього середовища технічного університету. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія : Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. Київ: НАУ, 2015. Вип. 1 (6). С. 129–134.

4. Одаренные дети. Пер. с англ. / Общ. ред. Г.В. Бурменской, В.М. Слущкого. Москва: Прогресс, 1991. 376 с.

5. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. Москва: Академия, 2001. 304 с.

Науковий керівник: В. П. Павленко, старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету

Наталія Коляда,

канд. психол. наук

старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету

Катерина Гуйван,

студентка Сумського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФЕНОМЕНУ СПІВЗАЛЕЖНОСТІ У СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Актуальність теми. На сьогодні аналіз літературних джерел свідчить про недостатню кількість досліджень співзалежності у психології. З одного боку, все